

УДК: 009 (082)

**Актуальні проблеми психології діяльності в особливих умовах:** матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 20-21 квітня 2010 р., Національний авіаційний університет / за заг. ред. О.В. Петренка, О.М. Ічанської. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк». 2010. – 128 с.

Містить матеріали доповідей щорічної науково-практичної конференції з проблем психології діяльності в особливих умовах.

#### *Організаційний комітет*

Голова оргкомітету:

В.П. Харченко, д-р тех. н., проф., заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, проректор з наукової роботи Національного авіаційного університету

Заступник голови оргкомітету:

О.В. Петренко, к. психол. н., доц., завідувач кафедри авіаційної психології, заступник директора Гуманітарного інституту НАУ з наукової роботи

Члени оргкомітету:

О.М. Ічанська, доц.

Л.В. Помиткіна, доц.

О.В. Сечейко, доц.

О.В. Гірчук, ст. викл.

В.В. Злагодух, ст. викл.

С.Є. Луппо, ст. викл

О.І. Западенко, викл.

Я.І. Пономаренко, зав. лаб.

Н.С. Хімченко, викл.

#### *Секретаріат конференції*

О.В. Гірчук (голова секретаріату)

А.В. Нагайко

*Рекомендовано до друку вченою радою  
Гуманітарного інституту НАУ  
(Протокол №7 від 14 квітня 2010 р.)*

© Національний авіаційний  
університет, 2010

*Валерій Бараннік*

*м. Київ*

### **Системний підхід у дослідженнях суб'єктної активності фахівців ризиконебезпечних професій**

Розуміння суб'єктної активності, як важливої особистісної характеристики, що має складну, багаторівневу та багатогранну структуру і функціонує в складній системі взаємодії внутрішніх та зовнішніх факторів дозволяє обрати системний підхід в якості методологічного підґрунтя її вивчення. Такий вибір зумовлений тим, що він надає можливість розглядати явище в сукупності множини внутрішніх і зовнішніх відносин в яких воно існує, як цілісна система [2], та дозволяє наблизитись до розуміння різних способів існування активності у складній системі взаємопідпорядкованості [1].

Підхід до активності, як до системи передбачає наявність у неї сукупності системних якостей. Поміж них в першу чергу можна виділити: структурність, цілісність, ієрархічність, взаємозв'язок з середовищем, здатність до саморегуляції, самоорганізації, саморозвитку.

Активність виступаючи підсистемою таких систем, як «індивід», «суб'єкт», «особистість» взаємодіє з ними на різних рівнях. На рівні індивіду суб'єктна активність проявляється, як реакція на внутрішні чи зовнішні подразники, як спонтанна

ся с помощью категорий справедливости, добра, красоты, истины. Получается, что теоретически, полная безопасность невозможна не только в силу природы объекта, например, воздушное судно в полете, но и в силу иррациональной составляющей в поведении человека. Человек платит безопасностью за развитие.

Литература:

1. Протагор. Истина или опровергающие речи. По Платону. Избранные диалоги. М., 1965. С. 47-117.
2. А. Маслоу А. Н. Maslow. Toward a Psychology of Being.
3. А. Маслоу. Психология бытия. М.: "Рефл-бук" – К.: "Ваклер", 1997.
4. А. М. Зимичев Психология политической борьбы. – СПб.: Санта, 1993. – 160 с.

*Анна Нагайко*

*м. Київ*

#### **Особенности саморозкриття особистості в екстремальних умовах діяльності**

Для сучасного суспільства характерним є урбанізація, комп'ютеризація, розвиток технічних засобів масових комунікацій, що змінюють сферу міжособистісних відносин саморозкриття особистості. Це, в свою чергу, відображається в такій

психологічній характеристиці особистості як саморозкриття. Збільшується відчуження сучасної людини, що призводить її до необхідності спілкування з незнайомим або уявним партнером, а також з комп'ютерною технікою.

Саме у роботі професіоналів, пов'язаних з екстремальними видами діяльності, важливою є проблема саморозкриття, оскільки їх професійна діяльність пов'язана з дією стресогенних чинників, наявністю постійної загрози для фізичної та психічної діяльності. У таких ситуаціях є важливим процес передачі інформації, оскільки від цього залежатиме не тільки продуктивна співпраця людей, але і адекватність виконання та ефективність діяльності.

Особистість, яка діє в екстремальних умовах, у процесі передачі інформації про себе як у повсякденному житті, так і в професійній сфері, може не очікувано для себе та інших відкривати якісь значимі позитивні або негативні сторони власного «Я». Тому дуже важливим є вміння передавати робочу, а також особисту інформацію про себе.

Термін «саморозкриття» (self-disclosure) був введений у психологію американським дослідником гуманістичного напрямку С. Джулардом, який визначив його як «процес передачі інформації про себе іншим людям» [1]. Важливість та актуальність проблематики саморозкриття у вітчизняній соціальній психології є очевидною по багатьом причинам.

Так, по-перше, кількісні та якісні компоненти саморозкриття представляють інтерес у якості важливої складової поведінки

особистості у сфері спілкування. Кожний історичний час і кожне суспільство характеризується особливою культурою саморозкриття. В сучасних умовах спостерігається збільшення кількісної сторони контактів з одночасним зменшенням їх глибини [2]. Даний феномен виступає в якості своєрідного каналу, за допомогою якого, особистість отримує необхідну йому інформацію, встановлює та підтримує контакт з партнером.

По-друге, саморозкриття виконує ряд важливих функцій для особистості. Воно зміцнює психічне здоров'я, стимулює особистісний зріст, сприяє розвитку самосвідомості.

В екстремальних умовах діяльності важливим моментом є те, що можуть змінюватися параметри саморозкриття. На сьогоднішній день вивчення особливостей саморозкриття саме у людей, які пов'язують свою діяльність з екстремальними умовами діяльності є дуже актуальним питанням. Адже, специфіка їх роботи в особливих умовах діяльності в залежності від її особистісних та індивідуальних властивостей є цікавим відкриттям у процесі повідомлення інформації про себе.

Література:

1. Амяга Н.Ф. Самораскрытие и самопредъявление личности в общении // Личность. Общение. Групповые процессы. Сб. обзоров: АН СССР Ин-т науч. Информации. – М.: 1991. С.37–74.
2. Зинченко Е.В. Самораскрытие личности как социально-психологическое явление // Прикладная психология. – № 5. 1998. С. 59 – 69.

*Олена Назарук*

*м. Київ*

### **Особливості професійної компетентності працівників служби безпеки сучасних підприємств**

Зміни, що відбуваються в соціально-політичному та економічному житті країни в останні роки, обумовили нові тенденції у функціонуванні та розвитку органів служби безпеки підприємств, зорієнтованих на сучасних технологічних процесах. З одного боку, - це рух до стандартів реальної демократії, що базується на забезпеченні прав і свобод громадян, пошуку шляхів підвищення ефективності роботи органів безпеки, посиленні боротьби зі злочинністю, захисті економіки від кримінального тиску. В зв'язку з цим підвищуються вимоги до особистості працівника служби безпеки, його правосвідомості, моральних та професійних якостей, загострюється питання кадрової політики. З іншого боку, - це нестабільність умов праці, що тягне за собою зростання незадоволеності працею працівників, втрату віри у позитивні зміни в майбутньому, і як наслідок, послаблення професійної мотивації. Слід визнати, що швидкість, з якою відбуваються зміни в суспільстві, набагато перевищує швидкість змін в системі служби безпеки підприємств. Такі науковці, як Москаленко А., розроблюють на концептуальному рівні питання організації професійного забезпечення службово-оперативної